

Projekt Trenčianskeho samosprávneho kraja **Zelené oči**, školský projekt „**70 ruží pre Púchov**“ s podporou 2000€

Cieľom projektu bolo vysadiť 70 ruží v meste Púchov pri príležitosti 70.výročia založenia Gymnázia Púchov, a to pri vstupe do školy a na parkovisku BILLA, a vytvoriť „Vtáčí raj“ v záhrade Materskej školy na Ul. požiarňa 1292, Púchov; vysadiť skupinu plodonosných stromov a krov, vytvoriť oázu zelene a pokoja pre život vtákov v školskej záhrade. Vtáčí raj je doplnený náučnou tabuľou. Ruže vysadili žiaci II.B triedy, vtáčí raj vysadili a vzdelávací program pre deti MŠ realizujú žiaci II.B triedy Dominik Pilný, Filip Špaček, Peter Urban, Andrej Šudík, Pavol Fiala a Adam Krátky ako svoj výstupný skupinový projekt druhého ročníka, ročníka spolupráce. Projekt bol realizovaný prostredníctvom SRRZ- RZ pri Gymnázium Púchov.

Čo treba vedieť o vtákoch

Záhrada nie je len miesto, kde sa pestujú rozličné rastliny, je to zároveň životný priestor pre množstvo živočíchov. Medzi ne patrí veľa druhov vtákov, ktoré sa usádzajú v záhradách na dlhší čas alebo doletia len hľadať si potravu.

Mnohým milovníkom záhrad však nestačí vtáky len pozorovať a radovať sa z ich poletovania a spevu, ale chcú svojich malých operených priateľov aj lepšie spoznať a dozvedieť sa viac o ich spôsobe života. Tieto vedomosti im potom umožnia vybudovať a upraviť si záhrady tak, aby boli k vtákom priateľské a aby sa v nich niektoré druhy vtákov prípadne usadili aj trvalejšie.

Všetky súčasné druhy vtákov sa vyvinuli z lietajúcich dinosaurov, sú teda priami príbuzní plazov. Jedna z mnohých predností vtákov oproti plazom, ktorú získali počas evolúcie, je ich schopnosť aktívne regulovať teplotu tela. Treba pripomenúť, že vtáky (rovnako ako cicavce) majú stálu telesnú teplotu (sú teplokrvné), zatiaľ čo ryby, obojživelníky a súčasné plazy predstavujú živočichy s meniacou sa telesnou teplotou (studenokrvné). Táto tzv. termoregulácia umožňuje niektorým druhom vtákov, že sú po celý rok agilné aj na územiach, na ktorých sa teploty takmer stále (napr. v Antarktíde) alebo aspoň počas dlhšieho obdobia (napr. počas tuhej zimy v Európe) pohybujú pod bodom mrazu.

V jednom sa však vtáky odlišujú od všetkých ostatných tried stavovcov: zatiaľ čo všetky cicavce, ale aj niekoľko druhov rýb, obojživelníkov a plazov privádzajú na svet živé mláďatá, ktoré sú už úplne vyvinuté, všetky vtáky kladú vajcia - výnimky z tohto pravidla neexistujú.

Okrem schopnosti termoregulácie väčšina vtákov získala počas evolúcie aj schopnosť lietať. Bolo na to treba nielen zdokonalenie krídel, ale aj dostatočné zníženie prebytočnej záťaže. Tak sa stalo, že zmizli zuby a mnohé kosti sú pneumatizované, teda vyplnené vzduchom. Pneumatizovanie spôsobilo, že kostra predstavuje len asi 8 - 9 percent celkovej hmotnosti vtáka. Na porovnanie predstavuje kostra cicavcov až tretinu ich celkovej hmotnosti.

Počas evolúcie trvajúcej asi sto miliónov rokov sa vtáky vyvinuli do viacerých rozličných radov a čeľadí a ovládli všetky geografické regióny sveta od severských oblastí Arktídy cez mierne pásma severnej a južnej polgule, subtropické a tropické oblasti až po zamrznutú Antarktídu.

V súčasnosti je známych viac ako 10 000 druhov vtákov. Vtáky sú významným živočíšnym druhom, ktorý prispieva k stabilite a rozmanitosti prírody. Zároveň sa vtáky živia človeka obťažujúcim hmyzom.

Prevzaté a upravené podľa knihy Vtáky na návšteve v záhrade, zostavil PaedDr. Miroslav Kubičár a Martin Barka, IV.A

Zoznam bežných druhov vtákov zostavil Martin Barka, IV.A

názov	výskyt	veľkosť	potrava
Čajka smejivá	čiasťočne sťahovavá	35-40cm	rôzny hmyz, dážd'ovky, chrobáky, larvy
Labuť hrbozobá	čiasťočne sťahovavá	140-160cm	vodné rastliny, tráva a rôzne byliny z brehov
Bocian biely	sťahovavý	95-110cm	žaby, dážd'ovky, väčší hmyz, myši, ale aj ryby, či hady
Hus divá	čiasťočne sťahovavá	75-85cm	najmä tráva a rôzne byliny, príležitostne zrna
Kačica divá	čiasťočne sťahovavá	50-60cm	všežravá, prevažuje však rastlinná potrava ako napr. rôzne semená a časti rastlín
Jastrab krahulec	stály	30-45cm	väčšinou drobné vtáky do veľkosti drozda, najmä spevavce
Myšiak lesný	stály	45-60cm	drobné cicavce, najmä hraboše, ale aj jašterice, slepúchy, či obojživelníky
Sokol myšiar	stály	30-40cm	najmä hraboše, ale aj iné drobné cicavce, občas uloví aj jaštericu alebo mladé vtáky
Holub domáci	stály	30-35cm	väčšinou semená, obilniny, bobule, ale aj suchý chlieb alebo ľudské odpadky
Sova lesná	stála	35-43cm	drobné cicavce a malé vtáky, občas aj žaby alebo dážd'ovky
Ďateľ veľký	stály	22-27cm	najmä hmyz a jeho larvy žijúce pod kôrou stromov, ale v zime rôzne druhy semien (najmä ihličnatých stromov)
Žlna zelená	stála	30-35cm	špecializuje sa na mravce
Lastovička domová	sťahovavá	17-21cm	v okolí hniezda loví najmä lietajúci hmyz
Trasochvost biely	sťahovavý	16-19cm	najmä hmyz ako napr. komáre, muchy, potočníky
Sojka škriekavá	stála	30-35cm	semená stromov, bobuľoviny, ovocné plody, ale je známa aj vykrádaním vajčiek z hniezd
Straka čiernozobá	stála	40-50cm	pestrá škála potravy od hmyzu, pavúkov cez drobné hlodavce a malé vtáky až ku odpadkom a zdochlinám a v zime aj rôzne semená rastlín a ovocné plody
Vrabc domový	čiasťočne sťahovavý	14-16cm	rôzne semená a obilniny, počas hniezdného obdobia veľké množstvo hmyzu
Pinka lesná	stála	14-16cm	semená, obilniny, bobule a ovocie, no nepohrdne ani hmyzom a pavúkmi
Stehlík pestrý	čiasťočne sťahovavý	12-14cm	rôzne druhy semien, no v hniezdnom období najmä hmyz
Hýľ lesný	stály	15-18cm	listové puky, čerstvé výhonky, rôzne semená, bobule a ovocie, ale aj hmyz
Glezg hrubozobý	stály	16-18cm	žalude, bukvice, semená iných stromov, rôzne kôstkovice, ale aj hmyz
Slávik červienka	stály	12-14cm	hmyz, červy, mäkkýše, no v zime aj rôzne ovocie
Žltouchvost domový	sťahovavý	23-25cm	najmä hmyz, pavúky, ale aj bobuľoviny
Drozd čierny	stály	23-30cm	dážd'ovky, červy, hmyz, ulitníky, rôzne plody a bobule
Sýkorka belasá	stála	10-12cm	najmä hmyz, v zime rôzne semená
Sýkorka bielolíca	stála	13-15cm	hmyz a jeho larvy, no v zime semená a oriešky
Brhlík lesný	stály	12-14cm	predovšetkým hmyz, larvy a pavúky, ale najmä v zime aj rôzne druhy semien

TRENČIANSKY
SAMOSPRÁVNÝ
K · R · A · J

